

NVE's forslag til ny nasjonal ramme for vindkraft på land

Høringsuttalelse fra eiere av

Gnr 47/140 – Inger-Kristin Snesrud Brendnes

Gnr 66/25 – Arne Jacobsen Brendnes

**Gnr 66/10- Magnus Snesrud Jacobsen Brendnes og Edvard Snesrud Trøen
Brendnes**

Rendalen Kommune

Norge har i mange år vært selvforsynt med kraft og de senere ti-årene har vi blitt eksportør av kraft til andre land i Europa. Vi er en av Europas største produsenter av vannkraft og vi er allerede en stor leverandør av «grønn energi» både til hjemmemarkedet og ute i Europa.

Det var en periode på 60 og 70 tallet hvor det ble foretatt større utbygging av vannkraftverk over det meste av landet. Det samme skjedde og i Rendalen. Det ble anlagt større brakkerigger flere steder i kommunen. Det ble skutt i fjell og tatt ut masse for å føre inntil halvparten av vannstanden i Glomma gjennom fjellene i Rendalen for deretter å bli sluppet ut flere mil nedenfor i elven som bærer navnet Rena.

En av disse brakkeriggene ble satt opp i fjellet rett overfor våre eiendommer og gleden var stor blant næringsdrivende i kommunen. Dette skulle tilføre store økonomiske fordeler for både kommunen og de næringsdrivende. Men det ble dessverre ikke slik. Alt arbeiderne skulle ha ble kjørt inn med store kontainerbiler. De handlet minimalt i de lokale butikker. Og nærmeste overnattingssted hadde ingen ekstrainntekter i det hele tatt. Selv om det lå rett nedenfor brakkeriggen. Det overnattingsstedet ble drevet av Arne Jacobsen Brendnes' farfar og onkel og vi har alle driftsregnskap fra den gang. Tvert i mot var det perioder med mindre gjester enn vanlig på grunn av støy og støv.

I denne uttalelsen vil vi konsentrere oss om en del av det området som ble pekt ut i Nord-Hedmark. Rendalen kommune har allerede levert en gjennomarbeidet og god høringsuttalelse som favner det meste av kommunen. Vi vil konsentrere oss om en del av Rendalen kommune vi føler ikke ble fullt så mye omtalt fra kommunens side.

Dette dreier seg om fjellet som heter Fonnåsfjellet.

Det er et større fjellmassiv som står litt utilgjengelig for mange da det er temmelig bratt dit opp med kun en vei opp mot toppen fra Tysdalssiden og en fra Brydalssiden. Tysdalen er dalføret som strekker seg fra Elvål mot Tynset på vestsiden av fjellet, der fylkesvei 30 går. Brydalen er området fra Unset mot Tynset på østsiden av fjellet, det er fylkesvei 2218 som går gjennom dalføret.

Som nevnt går det kun en liten grusvei opp fra riksvei 30 og opp mot det som kalles Skårsåsetra. Dette er eneste adkomst fra riksvei 30. Man skal ha god bil for å komme opp. Fra Skårsåsetra og over fjellet til nærmeste man kan kalle en grusvei er det over 7,5 kilometer bredt villmark.

- Fonnåsfjellet, i likhet med resten av område 56, inneholder for det meste inngrepsfri natur og villmark. I og med at det er mer enn 7,5 kilometer mellom Skårsåsetra og fylkesvei 2218 så er området tett innpå begrepet teknisk urørt natur. Det finnes ingen adkomstveier annet enn opp til setra fra Tysldalssiden.
- Det snakkes om hvor stor forekomst det er av forskjellige arter som står på rødlisten over dyr, natur og fugler. Her har vi ikke tall å komme med da det aldri har vært foretatt slike observasjoner eller tellinger av rødlistede dyr og fuglearter på dette fjellet. Fonnåsfjellet ligger utilnærmelig fra oktober til midten av mai. Det brøytes ingen veier dit opp. Og man får sjelden tillatelse til å bruke snøscooter for å komme opp.
- Men det som telles er rypebestanden som er på fjellet. Dette sørger grunneierlaget for at skjer hvert år. Det har vært jobbet i mange år for å få en sterk og levedyktig rypebestand. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med Høyskolen i Innlandet. Men her gir klimaet i området arbeidet store utfordringer. Det er ingen måned uten frost om natten på dette fjellet. Får vi frost i den kritiske fasen etter at kyllingene er klekket ut, vil en stor del av disse dø.
- Det har heller ikke vært foretatt utredning over hvilke dyre og fuglearter som lever i Tysldalen. Dette er jo en del av Rendalen kommune, men den er nok ikke ansett som det viktigste området. Men vi som bor der observerer hva/hvilke som lever rundt oss. Daglig ser vi elg, hjort og rådyr tusler rundt veggene. Det samme gjør hare og rev. Det hekker jaktfalk i lia opp mot Fonnåsfjellet og vi hører hubroens rop i samme område. Vi ser hver sommer ørn gli over området, gjerne sammen med ungene. Og de leker og krangler som andre unger.
- Som tidligere nevnt har grunneierlaget jobbet gjennom mange år med å få til en levedyktig rypebestand. Det samme gjelder for de fiskevann som er der oppe. Spesielt vannet Brenneggtjønnna har det vært jobbet med klekking og utsetting av yngel.

Pilegrimsleden

- En viktig del av Fonnåsfjellets historie er at pilegrimsleden til Trondheim gikk, og fortsatt går, over fjellet. Hvert år går veldig mange mennesker denne ruten og får en stor opplevelse av å treffe urørt natur. Det har vært jobbet aktivt fra både de som står bak Pilegrimsleden og grunneierlaget for å holde denne leden i sjakk. Nå tilrettelegges det og for at de som går leden skal kunne overnatte i denne uberørte naturen og oppleve den absolutte stillhet.
- Store områder av Fonnåsfjellet består kun av kun myr. Etter at man kommer over tregrensen er det myr mesteparten av veien inntil man kommer inn mot «midten» av fjellet. Disse myrområdene er viktige hekkeplasser for fugl. Og de er meget viktige områder for oss som bor nede i dalen. Disse myrene samler opp vann og magasinerer de slik at ikke alt vann slippes på en gang ned mot dalbunnen. Hvis ikke naturen hadde vært så sinnrik innrettet hadde vi vært mye mer utsatt for flom. Og flom har vi med jevne mellomrom. Det er som regel to-tre uker hver vår som er litt mer spennende enn vi foretrekker. Hvordan går snøsmeltingen? Blir det flom i år?
- **Klimaforhold**
Fonnåsfjellet har en lav gjennomsnittstemperatur gjennom året. Det er ikke en måned uten at det er frost om nettene. Skal man overnatte der oppe i juli pakker man badebukse og strømpebukser. Dette bringer oss inn på problematikken vedrørende iskast fra bladene på vindturbinene. Man må påregne at det i alle årets måneder blir frost og denne vil legge seg som en hinne på bladene. Hvis det stemmer det vi har lest må man beregne 300 meter avsperrt sone rundt turbinene på grunn av iskast. Med andre ord vil denne problematikken medføre at hele fjellet må sperres av permanent.

Vind

Ser av NVE's rapport at de mener det er meget gode vindforhold i området. Vi vil derfor spørre om når vinden i det aktuelle området har blitt målt og over hvor lang tid denne målingen har blitt foretatt. Etter den informasjon vi i dag henter fra Meteorologisk institutt har de pr idag værstasjoner på Evenstad i Stor-Elvdal kommune, I Alvdal og Folldalen samt på Tynset. Mellom Evenstad og Tynset er det 118 kilometer med bil hvis man følger riksvei 3 . I hele fjellområdet, og som omfatter hele område 56, finnes det ingen målestasjoner for vær og vind. Hvordan kan NVE være skråsikre på at det er mye vind i området?

EU organet European Environment Agency (CEEA) har tegnet et vindkart over hele Europa. På dette kartet er hele Hedmark, inklusive område 56, markert som et område med lite vind.

Vi som bor i området, og bruker Fonnåsfjellet, vet at det sjelden blåser noe særlig der. Hadde det vært mer vind så hadde vi kanskje ikke hatt så mye mygg og knott.

Forurensning

På bakgrunn av den informasjon vi har innhentet vil hver vindturbin inneholde rundt 2500 liter med forskjellig type olje. Hvis en, eller fler, vindturbiner får lekkasje vil spillolje renne ned i grunnen. I og med at det vil bli drenert opp myrer vil myrene ikke ha mulighet til å fange opp denne spilloljen. Dette vil medføre at spilloljen følger vannveiene ned mot dalbunnen. Alle vi som bor i Tysldalen har eget brønnvann. Det kommunale anlegget for vann og avløp stopper ved tettstedet Elvål. Ved lekkasje vil våre brønner bli forurensset og hvor skal vi da ta vann fra? Skal kommunen være ansvarlig for den forurensning våre drikkevannskilder utsettes for og dermed sørge for kommunalt vann og avløp?

Lys

Nordmenn ble for en tid tilbake spurt om hva de anså for det viktigste med norsk natur, hva de satte mest pris på og hva de ville savne mest. Ett av punktene som var høyt oppe var å se stjernehimmelen. I området på, og rundt, Fonnåsfjellet ser man en stjernehimmel som det er få andre steder i landet som likner. Det finnes ikke forstyrrende lys i området, ingen lysreklame, ingenting. Det eneste man ser er at det er helt mørkt rundt en og en utrolig himmel. Ved å tilføre vindturbiner som blinker rødt med jevne mellomrom vil denne opplevelsen av stjernehimmel bli borte.

Sårbar natur

- På 60-70 tallet ble det foretatt utbygging av vannkraft inne i fjellet på andre siden av dalen fra Fonnåsfjellet. Det er fjellet som skiller Stor-Elvdal fra Rendalen. Dette anleggsområdet medførte store anleggsarbeid. Sprengning av fjell og uttak av masse. Ifølge den informasjon vi har var denne jobben ferdig i 1972. Dette medførte at naturen ble rasert i dalsiden ned mot Tysldalen. Først i dag, 45 år senere, begynner sårene i naturen å bli borte. Og det vokser adskillig bedre i skråninger opp mot fjellvidder enn hva det gjør på selve vidda. Hvis det samme foretas med Fonnåsfjellet vil sårene i naturen aldri gro igjen. Samme hva man sier så er det ingen som klarer å føre naturen tilbake til det den var før slike inngrep. Hvis vindturbiner skrus ned vil veiene ligge der for alltid. Grusveier på opp til 12 meter vil aldri bli borte. Støpte fundament på størrelse med en halv fotballbane vil forbli i naturen for alltid.

Lyd

- Når det gjelder lys har vi allerede nevnt dette. Så da vil vi dra oppmerksomheten mot lyd. Det blir skrevet og diskutert mye om støy fra vindturbiner. Vi er ingen eksperter på dette området. Men vi er godt kjent på Fonnåsfjellet og pr i dag er det ikke støy der oppe. Hvordan vil støy fra mange vindturbiner påvirke dette? Pr i dag er vi i Danmark, rett utenfor København. På Brøndby Strand står det tre vindturbiner. Man hører de ikke på dagtid, men når trafikken roer seg om kvelden hører man meget godt den dumpe støy som kommer fra disse. Man hører det er en sirkulær bevegelse som forårsaker støyen. Hva vil slik støy gjøre for områder hvor det er helt stille i dag? Den vil i alle fall føre til bortfall av total stillhet.

- Natur er et gode vi fortsatt har i Norge. Fortsatt er vi et av landene i Europa med mest villmark. Dessverre forsvinner denne villmarken raskt. Vi som bor, og eier, slike områder har vi rett til å ødelegge denne naturen? Har vi rett til å fjerne disse verdiene? Etter vår mening skal natur brukes, ikke forbrukes. Og har vi rett til å ødelegge dette for fremtidige generasjoner? Man kan ikke måle tap av uberørt natur i kroner og øre, men gir det oss en rett til å ødelegge den?

Vår konklusjon på dette er at området som NVE omtaler som nummer 56 må ekskluderes fra NVE's forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. Vi er ikke eiere av denne naturen, vi forvalter den til kommende generasjoner. Og vår plikt er å sørge for å overlevere det i bra hold til neste generasjon.

Med vennlig hilsen

Inger-Kristin Snesrud Brendnes

Arne Jacobsen Brendnes

Edvard S. Trøen Brendnes

Edvard Snesrud Trøen Brendnes

Magnus Snesrud Jacobsen Brendnes

Magnus Snesrud Jacobsen Brendnes